

Historiaa herkällä korvalla

■ Kesä on paitsi karpästen myös erilaisten äänten aikaa. Siinä missä joku nauttii ke-
sätapahtumien äänimaisemasta oopperan,
jazzin tai kansanmusiikin parissa, toinen
hakee luonnosta rauhaa ja hiljaisuutta. To-
sin luonto on vain harvoin hiljainen: hyt-
tyset, linnut, tuuli ja sade tuottavat ääniä,
jotka kertovat omia tarinoitaan kuuntele-
maan keskittyville lomalaisille tai muille
kesänviettäjäille. Pienetkin äänet voivat her-
kistää miettimään rakennetun ja rakenta-
mattoman ympäristön ja yhteiskunnan ää-
nimaisemaa.

Tavat kuunnella ja kuulla kertovat yksi-
löille ja yhteisöille keskeisistä asioista. So-
tien historia tarjoaa ehkä äärimmäisen esi-
merkin ääniympäristön haudanvakavasta
merkityksestä. Muita esimerkkejä voi löy-
tää vaikkapa musiikista tai nuorisokulttuu-
rista, joissa äänen tulkinta ja ymmärtämi-
nen saavat ratkaisevia merkityksiä. Korva
harjantuu yllättävän helposti erottamaan
merkityksellisiä ääniä. Teini-ikäisenä tun-
nistin kevytmoottoripyörät äänen perus-
teella – nyt tuskin erotan mopoautoa
moottorisahasta.

Agraariyhteiskunnassa ääni rytmitti
viikkoa ja vuorokautta: vellikellot kutsui-
vat syömään ja kirkonkellot sanan kuu-
loon. Kuolinkelloista kirkon lähiseudun
asukkaat saivat tiedon kuolemasta ja vai-
najän sukupuolesta. Kellotapulista seura-
kuntalaisille viestittiin myös valtakunnal-
lisista tapahtumista. Kun hallitsija kuoli,
jokaisessa seurakunnassa piti soittaa kuo-
linkelloja pitkään ja perusteellisesti. Esi-
merkiksi Adolf Fredrikin kuolinkelloja
soitettiin vuonna 1771 yhteensä 20 viik-
koa joka päivä tunnin verran kello 12 läh-

tien. Ikaalisten kirkonkello ei kestänyt
kuninkaallisen majesteetin muiston perus-
teellista kunnioittamista, ja haljennut kel-
lo lähetettiin Tukholmaan asti korjattavak-
si. Parikymmentä vuotta myöhemmin sa-
man seurakunnan kirkonkellot selviytyi-
vät Kustaa III:n muiston vaalimisesta il-
man vaurioita.

Kirkonkellon ääni ei kantanut seura-
kunnan kaikkiin osiin. Etenkin syrjäisem-
pien seutujen asukkaat joutuivat lähte-
mään kirkkotielle ilman kellotapulista
kaikuvaa kutsua. Heidän ympäristössään
merkittävät äänet syntyivät ihmisten arki-
päiväisestä työstä ja luonnon vuodentak-
erosta. Nykypäivän kesämökkiläiset ja syr-
jäseutujen asukkaat voivat harjoittaa kuu-
loaistiaan ja tavoittaa luonnosta mittavan
määrän informaatiota, mutta monessa mie-
lessä luonnon äänien tunnistaminen on
muuttunut välttämättömyydestä harrastuk-
seksi. Metsäkanalintujen ääntelyä kuunte-
lee eri tavalla, jos tähtäimessä on päivän
pääateria, harvinainen herkkupala tai es-
teettinen elämys.

Tämänkertainen *Historiallisen Aika-
kauskirjan* numero kuulostelee historian
ääniä. Marko Tikka on sekä teemanume-
ron toimittaja että idean isä. Odotimme
toimituksessa jännityksellä, minkälaista
vastakaikua kutsumme saisi historian ja
sen lähialojen tiedeyhteisöltä. Kuten Marko
Tikka kirjoittaa teemaa esitellessään, kut-
summe otettiin hyvin vastaan ja kirjoittajat
palkitsivat meidät monipuolisilla ja kiin-
nostavilla artikkeleilla. *Historiallisen Aika-
kauskirjan* päätoimittajana voin todeta,
että suomalaisesta tiedeyhteisöstä löytyy
tieteellistä mielikuvitusta, joka toivottavas-

ti kanavoituu tässä teemanumerossa lukevan yleisön iloksi. Artikkelit avaavat uusia näkökulmia menneisyyteen ja sitä kautta omaan aikaamme. Jospa tässä numerossa

kuuluisi sitä usein mainittua historian siipien havinaa?

Pirjo Markkola
pirjo.markkola@jyu.fi